

Голові Державної служби геології та надр
України
Роману ОПИМАХУ

Голові Державної регуляторної служби України
Олексію КУЧЕРУ

№ 72 від 1 листопада 2024 року

Щодо проекту наказу Міністерства
захисту довкілля та природних ресурсів
України «Про затвердження Змін до
Методики визначення розмірів
відшкодування збитків, заподіяних
державі внаслідок самовільного
користування надрами

Від імені Professional Association of Environmentalists of the World (PAEW) дозволяю висловити Вам повагу та звернутися щодо проекту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Змін до Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами» опубліковано на сайті Держгеонадра 24.10.2024 <https://www.geo.gov.ua/diyalnist/regulyatorna-diyalnist/oprylyudnennya-proyektiv-regulyatornyh-aktiv/>

РАЕВ в цілому підтримує запропоновані зміни.

Водночас звертаємо увагу, що серед запропонованих змін **Держгеонадра пропонує визнати самовільним користуванням надрами користування надрами на території природо-заповідного фонду**. Позиція аргументована тим, що в даний час видобування корисних копалин за наявності спеціального дозволу на користування надрами на території природо-заповідного фонду **(у разі порушення вимог проекту створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду)** не може кваліфікуватися як самовільне користування надрами.

РАЕВ визнає особливий та виключний статус об'єктів ПЗФ, необхідність їх збереження як національного надбання, та як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною.

Правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України регламентовані Законом України «Про природно-заповідний фонд України» (надалі – Закон).

У відповідності до ст. 7 Закону землі природно-заповідного фонду - це ділянки суші і водного простору з природними комплексами та об'єктами, що мають особливу природоохоронну, екологічну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, яким відповідно до закону надано статус територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюються в натурі відповідно до законодавства. **До встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду в натурі їх межі визначаються відповідно до проектів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.**

На використання земельної ділянки або її частини в межах природно-заповідного фонду може бути встановлено обмеження (обтяження) в обсязі, передбаченому законом або договором. **Обмеження (обтяження) підлягає державній реєстрації і діє** протягом строку, встановленого законом або договором.

У відповідності до ст. 12 Закону управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду здійснюється спеціальними адміністраціями, а територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, для яких не створюються спеціальні адміністрації, здійснюється підприємствами, установами та організаціями, у віданні яких перебувають ці території та об'єкти.

Згідно ч. 5 ст. 111 Земельного кодексу України **відомості про обмеження у використанні земель зазначаються у схемах землеустрою і техніко-економічних обґрунтуваннях використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, проектах землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду .... технічній документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), містобудівній документації, робочому проекті землеустрою. Відомості про такі обмеження вносяться до Державного земельного кадастру.**

У відповідності до ст. 14 Закону України «Про Державний земельний кадастр» до Державного земельного кадастру включаються такі відомості про обмеження у використанні земель: вид; опис меж; площа; зміст обмеження; опис режимоутворюючого об'єкта - контури, назви та характеристики, що обумовлюють встановлення обмежень (за наявності такого об'єкта); інформація про документи, на підставі яких встановлено обмеження у використанні земель.

До внесення до Державного земельного кадастру відомостей про опис меж та обмеження у використанні земель з координатами поворотних точок таких меж до Державного земельного кадастру включаються такі відомості про зазначені обмеження у використанні земель: вид; зміст обмеження; опис режимоутворюючого об'єкта - контури, назви та характеристики, що обумовлюють встановлення обмежень; відстань

від контуру режимоутворюючого об'єкта, на яку поширюється обмеження у використанні земель; інформація про документи, на підставі яких встановлено обмеження у використанні земель.

Технологічні та програмні засоби Державного земельного кадастру мають забезпечувати автоматизоване визначення меж обмежень у використанні земель шляхом визначення відстані від контуру режимоутворюючого об'єкта, без необхідності проведення робіт із землеустрою з визначення координат поворотних точок зазначених меж.

У відповідності до ч. 8-2 ст. 28-1 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» **проект землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, що є складовою такої науково-проектної документації, погодженню не підлягає.**

З огляду на викладене, **суб'єкти, які здійснюють управління об'єктами ПЗФ, на підставі проектів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду та проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду мають внести відповідні обмеження до Державного земельного кадастру.**

В свою чергу технологічні та програмні засоби Державного земельного кадастру забезпечують автоматизоване визначення меж обмежень у використанні земель.

Поряд із зазначеним, **значна частина площ родовищ, на які Держгеонадра видано дозволи на користування надрами включає території та об'єкти природно-заповідного фонду.**

Відповідно до запропонованої проектом термінології «самовільне користування надрами - видобування корисних копалин або користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, за відсутності діючої дозвільної документації, або з перевищенням встановлених лімітів видобування. Також **самовільним користуванням надрами визнається користування надрами у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, та на тимчасово окупованих територіях в період, який визначається відповідно до цієї Методики, та збройна агресія Російської Федерації на інших територіях України».**

Запропоноване визначення автоматично надає статусу порушника усім надрокористувачам, які мають дозволи на користування надрами родовищами, площі яких включають території та об'єкти природно-заповідного фонду.

З огляду на викладене, пропонуємо:

1. Залишити визначення «самовільне користування надрами» у попередній редакції.
2. Застосувати відповідний коефіцієнт у п. 2 та 3 розділу IV Методики у випадку користування надрами у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду з порушенням їх режиму.

Додаток: Пропозиції РАЕВ до проєкту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Змін до Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами» в 1 прим. на 7 арк.

З повагою,

Президент Асоціації РАЕВ

Людмила ЦИГАНОК